

„Pomoči? V čem?“ ga vprašam in odrinem spise od sebe, katere sem ravno prebiral.

„Ogoljufan sem, okraden, oropan!“ nadaljuje v eni sapi brisaje si pot iz obraza in spustivši se na stol, katerega sem mu bil pokazal. „To je strašno, nezaslišano! In tak znesek!“

„Razjasnite mi reč“, pravim jaz; „iz teh pretrganih stavkov si ne morem ničesar sestaviti.“

„Bom, bom“, pehá s sebe še zmira si brisaje pot z obraza, „le poslušajte. Jaz sem trgovec Komar, povsod sloví moje imé med trgovci. Pečam se tudi s prodajanjem in kupovanjem denarnih papirjev, z lozi, loterijskimi srečkami. Za zadnje srečkanje sem jih bil mnogo prodal, med njimi tudi tisto, ki je zadela prvo dobitko s 130.000 gold. To sem zvedel po tem-le telegramu, ki mi je pred tremi dnevi došel.“

Pomoli mi telegram in iz njega razvidim, da je res, kar mi pravi. Gospod Komar nadaljuje skoro v eni sapi:

„Včeraj popoldne se pripelje kočija pred mojo hišo, se vstavi, strežaj skoči z voza, odpre vrata in ven stopi gospá s črnim pajčolanom na obrazu in pride k meni v pisarno, za njo strežaj, kočijaž pa ostane zunaj pri konjih. Prašam jo, s čim ji morem postreči. „Jaz sem baroninja N.“, spregovori, „in ker sem ravno po opravkih, pridem prašat, je li ta moja srečka, ki je bila, kakor vidite, pri vas kupljena, pri zadnjem srečkanji kaj zadela.“ — S temi besedami mi podá srečko, jaz pogledam številko — natakнем očala, da bi bolje videl, ker prostim očem ne verjamem, kajti na srečki berem isto serijo in številko, ki je prvo dobitko s 130.000 gld. zadela. „Ni nič, kaj ne?“ praša baroninja vidé, da tako dolgo gledam. „Pač, gospá baroninja“, pravim jaz, „zadeli ste prvo dobitko.“ — „Koliko?“ vpraša baroninja na videz mrzlo in mirno. — „Nič manj ko 130.000 gld.“ — „Hm!“ spregovori enako hladne krvi, le nekoliko se ji zasveti obraz pod črnim pajčolanom, „kje in kdaj bom dobila ta znesek?“ — „Prav za prav v kakih 2 mesecih.“ — „Ej, kako dolgočasno! Denarja sicer ne potrebujem, a sitno mi je vendar še enkrat hoditi sem po nj.“ — „Ne bo treba, gospá baroninja! Če mi pustite srečko in svojo adresu, bi ga vam jaz poslal.“ Na to pogleda mene in srečko in vidi se, kakor da bi mi ne upala prav. Čez nekaj minut pa zopet spregovori: „Sama ne vem, kaj bi storila. Ej, veste kaj, da bo vseh potov konec, jaz vam pustim srečko, dajte mi za njo le 120.000 gold., ker nekoliko provizije mora biti!“ — „Bo premalo, gospá baroninja, ker že davek znaša 13.000 gold.“ — „Ali toliko! Tega nisem vedela, ne zamerite. Koliko mi tedaj daste za srečko?“ — Jaz vzamem v roko papir, ga ogledujem od vseh strani, primerjam z drugimi, a ne najdem nobenega razločka med njimi, tedaj je srečka prava. Ponudim jej za njo 100.000 gold. Po nekolikem premišljevanji privoli s tem pogojem, da jej plačam koj in v gotovem denarji, katerega hoče nesti v hranilnico, da bo vsega mir.“ (Dal. prih.)

Naši dopisi.

V Kremzu na dolnjem Avstrijskem 4. julija. J. L. *) Vesel ogleduje kmetič lepo žitno polje, ki mu obilo obeta povrniti njegov trud. Pa kaj! ker je veselje le redko kedaj brez žalosti. To skušajo tudi tukajšnji gospodarji. Veselje jim bereš na obrazih, kedar gredo po polji, a zmračí se jim veseli obraz, ko pogledajo v vinske gorice. Oj tam bo letos malo opravila; spomladanski mraz je vničil upanje in popolnoma pomoril trtni sad. — Sv. Petra in Pavla dan je bilo tù blago-

*) Drago!

Vred.

slovljenje zastave na novo ustanovljenega društva tukajšnjih veteranov. Od blizo in daleč so prihiteli ljudje in celó družih društev veteranov z zastavami. Slovesnost je bila pod prostim nebom. Kedo nas Slovencev se pri taki priliki živo ne spominja preteklih let, ko je naš narod navdušeno tirjaje svoje pravice, taboroval po mnozih okrajnah domovine naše! Če pa zdaj pogledamo v ces. uradnije in iščemo slovenskih razglasov, slovenskih pisem, slovenskih zapisnikov — menda jih utegnemo iskati po vseh kotih, a najti jih nikjer!

V Gorici 9. julija. — Prihodnji četrtek 13. julija bo v našem Ogleji zgodovinski dan — posvečevanje ondašnje bazilike. Njih ekscelenca naš knezo-nadškof se spremstvom se podajo tje doli že v sredo popoldne — sv. Mohorja dan. O priliki sedanje ko sekracije staroslavne bazilike ni mogoče, da ne bi se spominjali prvega nje posvečenja l. 1031. in vsega, kar se tiče tega častitljivega poslopja. Staro cerkev je bil sezidal škof (ne še nadškof in patriarh) Fortunatianus (iz Afrike domá) l. 347.; bila je za tisto dôbo nenavadno krasna. Da je poslopje res starše, ko Poponova vlada v I. polovici 11. stoletja, kažejo med drugim tla v cerkvi, ki so 2½ čevlja niža, ko zemlja krog cerkve in se vjemajo s površjem starorimskih ulic — njih tlaka in mozaikov. Patriarh Popon od l. 1019—1042. je Fortunatianovo cerkev zdaljšal in popravil in velesijajno posvetil. Bilo je pričujočih ne samo 12 škofov (kakor sem uni pot pisal), temuč tudi 2 kardinala. Škofje (poddružniki Oglejski), ki so bili priče posvečevanja, so: Tržaški, Puljski, Pičanski (Pedená v Istri), Novomeški (Aemona, Città nuova v Istri), Concordia-ski (Portogruaro), Trevižanski, Padovanski, Briksenski (v Tirolih), Belunski, Feltre-ski, Tridentinski in Čeneda-ski (tedaj 7 škofov z Beneškega). — Za opravljanje službe božje je postavil Popon v novi cerkvi 50 duhovnikov. — Popon, porodu Nemec, je eden najmočnejših patriarhov. Nek star napis, katerega pa ni moč več brati, pravi o njem: „Popo, sacerdotum lux et decus ecclesiarum — Gloria Romani spes simul Imperii“ itd. Namesto starega zguljenega napisa so napravili v poznejih časih družega; tudi tega ni moč več brati — ali cerkev — kamenje — še oznanja slavo Poponovo. Popon je bil kancelar in prijatelj cesarja Henrika II. in naslednika njegovega, Konrada II. Bil je v Rimu o priliki, ko se je dal Konrad II. kronati. Po raznih homatijah med Oglejskimi in sosednimi Grajskimi (Grado) patriarhi je cerkveni zbor v Rimu Oglejski cerkvi prisodil prvostolne pravice (6. aprila 1027.) in papež Ivan XIX. je to potrdil rekoč, da Popon in njegovi nasledniki naj bodo namestniki sv. Petra (Peter je bil sv. Mohorja za Oglej odločil) in cerkev Oglejska naj ima predstvo pred vsemi cerkvami v Italiji razen Rimske. — Popon pa ni bil le imeniten vladika in 2 cesarjev svetovavec, temuč tudi dober vojskovodja. Henrik II. mu je zaupal leta 1022 krdelo vojakov, ki ga je peljal proti južni Italiji. Boril se je tudi z Benečani zaradi Grada, od koder je mnogo dragocenosti odnesel. (Papež je bil namreč Grad Ogleju podvrgel). Nasprotniki Poponovi trdijo, da so se njegovi vojniki in podložni na otoku Gradu surovo obnašali. Vse hvale vredna pa je Poponova odločnost Ogronom nasproti, ko so bili v naše kraje pridrlí. — Akoravno si je bil P. pridobil mnogo posestev in pravic (med drugimi tudi pravico, denar kovati), ni imel še prave svetne oblasti in kraljevine. Umrl je po 33letnem vladikovanji 28. sept. 1042. — Temu v sredoveku slavnemu možu naslednika sta zdaj naš prečastiti nadškof dr. Andrej Gollmayr in nadškof Videmski mons. Casasola. — Drugikrat kaj o svečanosti 13. jul. t. l.

Iz Vrem na Notranjskem 9. jul. — Župana Doljevremenskega brat je zadnji dan preteklega meseca že več let zmešane pameti šel zarano v reko „Reka“; brat, ki je precej za njim pritekel, ga je iz vode, v kateri je do ram tičal, klical ter prosil, naj gré ven, al nesrečnej hoteč bratovega klica slušati, se proti bregu obrne, al voda, katera je ravno ondi dereča, ga izpodnese ter potopí. Oče potopljenca je 50 gold. zagotovil onemu, kdor ga najde. Iskali so ga do včeraj na nalašč narejenem plavu, a brez uspeha. Danes zjutraj ga je en jančar (jančji pastir) pol četrte ure od kraja, kjer je nesrečni človek utonil, med skalami zamotanega slučajno našel. — Prilično smemo omeniti, da smo z novim županom gosp. Andrejem Magajno vsestransko zadovoljni, le naš „Rothschild“ je še vedno malkontent in tudi ostane tako.

Iz Ljubljane. — Za nami je tedaj oni veliki dan — 8. julij — na katerega je bila obrnjena pozornost, sme se reči, vsega sveta, ker od onega, o čemur sta se ta dan porazumela car Avstrijski in car Ruski, ima odvisna biti osoda Jugoslovčanov v Turčiji v prvi vrsti, ima pa odvisno biti še mnogo družega v drugi vrsti. Al telegrami in druga poročila niso o tem shodu dozdej svetu razodela nič družega kot to, da sta se cara drug družega ljubeznjivo sprejela, — kako milo je car Ruski poljubil cesarjeviča Rudolfa, — kako sta se vozila knez Gorčakov in grof Andrassy, uni v ponošeni popotni obleki, ta v svoji uniformi honvedskega generala, — kako so pri obedu za mizo sedeli in da po obedu so eno uro v skupni konferenci se posvetovali. O tem pa, kar je glavna stvar, kaj namreč sta cara sklenila 8. julija, ne vé nobeno poročilo kaj povedati. Samo to „Pressin“ telegram poroča, da je cesar Franc Jožef bil veselega obraza in da, ko je na povratku iz Reichstadta se malo mudil v Ustji nad Labo, kjer se mu je poklonilo občinsko starešinstvo, je dr. Rusu rekel, da „se jako zadovoljen povrača in da narodi monarhije smejo zadovoljni biti z rezultatom ovega shoda.“ Več do danes ni znano. Da bi bil le še kak program popisal Andrassyev obraz po konferenci z Gorčakovom, po tem bi se lahko sodilo, ali barometer kaže popolnoma ali le nekoliko na — lepo Rusko vreme. Pa vsaj zdaj ne bode več dolgo skrito ostalo, kaj imajo ustaši pričakovati. Naj le pravični Bog blagoslovi vsak dan orožje jugoslovanskih junakov; kajti to bode več odločilo kot vse diplomatične konference.

— (O zadevah banke „Slovenije“.) V zadnjem listu smo objavili oklic upravnega odbora banke „Slovenije“, po katerem ima izvanredni občni zbor njenih delničarjev biti 3. dan prihodnjega meseca avgusta. Ker je ta zbor velike važnosti zato, ker bode odločil prihodnjo osodo banke „Slovenije“, tedaj pač ni treba še posebno opominjati delničarjev, da se gotovo udeležijo tega zborovanja. Al na to se nam vendar treba zdi opozoriti one delničarje, ki niso že zadnji pot bankinemu vodstvu izročili svojih delnic, po katerih še le pravico glasovanja v zboru imajo, da jih ne zamudé vložiti do 28. dne t. m. — Iz razglasa bankinega vodstva je pa dalje 1) razvidno, da upravni odbor bode stavil predlog za novo vplačanje po 90 gld. za vsako akcijo, — da 2) sicer tudi v zadnjem občnem zboru izvoljeni zaupni odbor je med svoje alternativne predloge privzel predlog novega doplačanja; al ta predlog kaže le končno dolžnost delničarjev po bankinih pravilih, a nikakor ni nasvèt, da bi se sprejel predlog upravnega bankinega odbora; on je le kažipot za sprejem enega izmed treh v 2. predlogu zaupnih mož navedenih nasvetov. Lahko bode delničarjem se prijeti pravega nasveta, ko bodo iz poročila zaupnega odbora slišali stan premoženja banki-

nega. Mi smo zvedeli od tega odbora, ki je bilanco „Slovenije“ od 31. decembra 1875. leta v pretres vzel, da „aktiva“ banke po njegovi cenitvi znašajo okoli 107.000 gold., „pasiva“ pa 83.000 gold., tako, da le okoli 24.000 gld. pravega premoženja ostane. Ako se pomisli, da na delnice je bilo 327.500 gld. gotovega denarja vplačano, je žalibog preočito, koliko zgube je banka doživela, če tudi se stroški organizacije s kakimi 40.000 gold. v poštev vzamejo. — „Dvakrat smo naši ljubi nevesti banki „Sloveniji“, ko se je možila, dote dali, vdrugič sicer neradi, a vendar smo jej dali, nadjaje se, da bode dobro gospodarila“ — nam piše domoljubni delničar — vtretje jej je radovoljno ne damo nič več, sicer pridemo mi ž njo vred na kant.“ „Novice“ — to pričajo vsi tečaji preteklih let — so iskreno podpirale domačo banko in zagovarjale tudi še drugo doplačanje; al po dosedanjih britkih skušnjah ne morejo delničarji več pričakovati tako ugodnega uspeha, da bi radovoljni še nesli v banko za vsako akcijo 90 gold. — Zato naj bi se izmed nasvetov zaupnega odbora izbral tisti, ki je najbolj koristen in částen za banko in za nas: ali da se banka „Slovenija“ prodá (kakemu konsorciju delničarjev, katere še zmirom navdaja zaupanje dalje eksistencije njene) ali pa da se stopí (fuzionira) s kako dobro banko (banko „Slavijo“: to bi najugodnejše bilo na obojno stran). Na to ali uno delajmo, da se domači zavod, od domačih in tujih že dosti obrekovan, reši zadnjih nadlog. Na to delajmo delničarji in pa ves upravni odbor „viribus unitis“!

— (Iz seje deželnega odbora 8. julija.) V službo 1. nadpaznika v deželni prisilni delalnici je bil sprejet sedanji 2. nadpaznik Ant. Štrukelj. — Deželni odbor je pritrdil vsem predlogom kmetijske družbe, da se udeležé Kranjski vinorejci in deželna sadje- in vinorejska šola na Slapu vinske razstave, ki bode meseca septembra t. l. v Mariboru, ter je sklenil, da se v ta namen dá nekoliko podpore iz deželne blagajnice. — Zarad oddaje treh izpraznjenih Kranjskih državnih štipendij za vstop mladenčev v vojaške učilnice je deželni odbor po načinu trojičnega predloga nasvetoval, katerim prošnjikom naj se dadó štipendije.

— (Srednje šole) tukajšnje se končajo v soboto ljudske pa proti koncu meseca itd. Tako različno končavanje šolskega leta je zopet ena onih novoêrnih novotarij, s katero je zadovoljen menda samo — minister Stremayr.

— (Dan za Janežičevo svečanost) je zdaj za gotovo odločen na 13. avgusta.

— V Trstu je naš rojak, duhovni pomočnik gosp. France Remic, po dolgi bolezni umrl. Ranjki je bil tudi spoštovan naroden mož. Naj v miru počiva!

— (Jožefa Zupančiča), kmeta na Dobravi pri Bledu, zarad umora svoje tašice na smrt obsojenega, je presv. cesar pomilostil na to, da ga viša sodnija po prevdarku svojem obsodi v ječo. Obsodila ga je na 15 let in sodbo s tem poostrila, da se 23. svečana vsako leto — na spomin svojega hudodelstva — zapre v temnico in tisti dan posti.

— (Alojzij Kušar), kmet iz Jarš pri Tomačevem, ki je bil na potu zapiti svoje posestvo in sebe in deloma svojo ženo in pridne otroke na beraško palico spraviti, je v soboto ženi svoji, ko je v Ljubljano šla gosposko prosit, naj preglasovitega zapravljevca dene pod kuratélo, dohitevši jo na polji, na rokah in nogah z nožem prerezal žile, da je reva v smrtni nevarnosti. Res, čedalje bolj se razcvetuje sad bogotajnega liberalizma, ki nebesa in pekel zanikuje, da že prosti kmet, ki sliši, kako se dandanes ljudje sami sebe in druge iz sveta spravljajo, posnema gospôdo!